

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1935 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilag).

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 16 januari 1935 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 42, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilag).

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

1 mom. Denna lag äger tillämpning å följande sjukdomar:

1. mul- och klövsjuka (aphtae epizooticae) hos klövbärande djur,
2. boskapspest hos idisslande djur (pestis bovina),
3. elakartad lungsjuka hos nötkreatur (pleuropneumonia bovis contagiosa),
4. svinpest (pestis suis),
5. rots (malleus) hos häst,
6. vattuskräck (rabies) hos husdjur,
7. koppor hos får (variolae ovinae),
8. mjältbrand (anthrax) hos husdjur,
9. frasbrand hos idisslande djur (emphysema infectiosum bovis),
10. skabb (psoroptes- eller sarcoptes-skabb) hos får och häst (scabies ovis et equi),
11. hönspest (pestis gallinarum) och hönskolera (fågelseptikämi) (pasteurellosis avis, septicaemia haemorrhagica avis) samt
12. smittsam kastning hos häst (abortus infectiosus equi).

2 mom. Angriper någon av de under 1 mom. upptagna sjukdomar

andra djur än som vid den sjukdomen nämnts och uppkommer därigenom fara för smittas spridande till människor eller husdjur, förfares i tillämpliga delar i enlighet med stadgandena i denna lag.

3 mom. Visar sig hos husdjur annan sjukdom än i 1 mom. nämnts så elakartad och smittsam, att den kan anses jämförlig med där upptagna sjukdomar, må Konungen på framställning av medicinalstyrelsen eller länsstyrelse besluta, att i denna lag givna stadganden helt eller delvis skola lända till efter rättelse med avseende å sjukdomen. Över sådan framställning av länsstyrelse skall medicinalstyrelsen höras.

Vad nu stadgats gälle ock, där annan sjukdom än i 1 mom. nämnts uppträder bland andra djur än husdjur under sådana förhållanden, att den kan anses innebära fara för människor eller husdjur.

4 mom. I fråga om bekämpande av sjukdomar bland arméns hästar och övriga djurbestand är denna lag tillämplig endast i den mån Konungen därom särskilt förordnar.

2 §.

Inträffar sjukdom som är eller misstänkes vara någon av de i denna lag avsedda sjukdomar, åligger det djurägaren att ofördröjligen och sist inom 24 timmar därom göra anmälan hos vederbörande tjänsteveterinär eller närmast boende veterinär.

3 §.

1 mom. Har veterinär grundad anledning misstänka förekomsten av i denna lag avsedd sjukdom, skall han verkställa undersökning för fastställande av sjukdomens art. Finnes för undersökningen nödigt att insjuknat djur nedslaktas, äger veterinären efter inhämtande av medicinalstyrelsens medgivande därom förordna. Intill dess resultatet av undersökningen föreligger, må djurägare icke i vidare mån än veterinären medgiver förfoga över insjuknat djur eller dess produkter.

2 mom. Veterinär skall, där Konungen så föreskrivit, förklara ställe, varest sjukdom som avses i denna lag förekommer eller misstänkes förekomma, spärrat, och åligger det för sådant fall veterinären att enligt av medicinalstyrelsen utfärdade anvisningar och föreskrifter anbefalla isolering och meddela förbud att från stället bortföra djur, som kunna angripas av sjukdomen, och mjölk ävensom i övrigt vidtagna nödiga åtgärder till förhindrande av smittspridning.

Har mellan ställe, som i nästföregående stycke sägs, och annat ställe, där djur finnas som kunna angripas av sjukdomen, förekommit sådan beröring att fara för smittas överförande föreligger, skall veterinär tillika, där Konungen så föreskrivit, förklara sistnämnda ställe spärrat samt beträffande detsamma meddela föreskrifter och vidtagna åtgärder som nyss sagts.

Har sjukdom, på grund varav ställe förklarats smittat, befunnits icke

förekomma, skall förklaringen omedelbart upphävas. I annat fall skall förklaringen gälla, intill dess det spärrade stället jämlikt 4 § förklarats smittat eller misstänkt för smitta.

4 §.

1 mom. Länsstyrelse skall, då sjukdom som avses i denna lag inträffar inom länet eller då det är skälig anledning till antagande att dylik sjukdom inom länet förefinnes, där Konungen så föreskrivit förklara ställe, varest sjukdomen inträffat eller misstänkes förefinnas, jämte omkringliggande område i den utsträckning som prövas erforderlig smittat eller misstänkt för smitta. I samband därmed ankommer på länsstyrelsen *dels* att enligt av medicinalstyrelsen utfärdade anvisningar och föreskrifter anbefalla isolering av det smittade eller för smitta misstänkta stället eller området ävensom meddela förbud att begagna betesmark och att till smittat eller för smitta misstänkt ställe eller område införa djur, som kunna angripas av sjukdomen, eller från sådant ställe eller område utföra dylika djur eller mjölk eller andra produkter eller varor, som kunna bidra till spridande av smitta, *dels ock* att i samråd med medicinalstyrelsen utfärda de övriga bestämmelser, som finnas påkallade till förekommande och hämmande av sjukdomen.

Har ställe eller område förklarats smittat av sjukdom som avses i denna lag, må länsstyrelsen efter medicinalstyrelsens hörande förklara omkringliggande område för skyddsområde och i samband därmed förbjuda att utan medicinalstyrelsens tillstånd till området införas djur, som kunna angripas av sjukdomen, eller att utan dylikt tillstånd därifrån utföras sådana djur eller sådana delar av slaktade djur, som medföra särskild fara för spridande av smitta, eller varor, som kunna medföra dylik fara.

2 mom. Har sjukdom, varav ställe eller område förklarats smittat, upphört och smittrening, där sådan enligt givna föreskrifter skall verkställas, ägt rum, skall länsstyrelsen i enlighet med bestämmelser, som meddelas av medicinalstyrelsen, förklara området fritt från smitta, och skall, därest omkringliggande område förklarats för skyddsområde, sådan förklaring samtidigt upphöra att gälla.

Har å ställe eller inom område, som förklarats misstänkt för smitta, därvid åsyftad sjukdom befunnits icke förekomma, skall länsstyrelsen omedelbart förklara området ej längre misstänkt för smitta.

5 §.

Inträffar sjukdom som avses i denna lag, må medicinalstyrelsen, där Konungen så föreskrivit, för sjukdomens hämmande besluta, att nedslaktning eller dödande antingen av hel besättning, i vilken smitta in-

kommit eller misstänkes hava inkommit, eller ock av vissa sjuka eller för sjukdom misstänkta djur skall äga rum. Till förekommande av smittas spridande må medicinalstyrelsen i den utsträckning som prövas erforderlig jämväl förordna om dödande av mindre husdjur, såsom fjäderfän, kaniner, hundar och kattor, oaktat de icke äro angripna av sjukdom eller därför misstänkta.

Tillika må medicinalstyrelsen, då så anses lämpligt för sjukdomens bekämpande, påbjuda att skyddsympning av djur skall verkställas.

Medicinalstyrelsen tillkommer att meddela erforderliga föreskrifter angående smittrening i anledning av sjukdom som avses i denna lag.

6 §.

Det åligger offentligt slakthus ävensom annan under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning att där så påkallas för nedslaktning enligt 5 § ställa lokal och personal till förfogande.

7 §.

Djurägare är skyldig att vid förrättning, som företages på grund av denna lag eller enligt densamma meddelade bestämmelser, ställa till förfogande för honom tillgängliga arbetskrafter och redskap, som äro nödiga för förrättningen.

Det åligger vidare djurägare att ombesörja, att djur, om vilkets dödande jämlikt 3 eller 5 § förordnats, avlivas samt att kropp av sådant djur eller av djur, som dött i någon i denna lag avsedd sjukdom eller efter skyddsympning, varder på sätt medicinalstyrelsen föreskriver oskadliggjord.

Djurägare och envar annan person äro i övrigt skyldiga att ställa sig till noggrann efterrättelse vad för bekämpande av sjukdom som avses i denna lag i vederbörlig ordning föreskrives, samt tåla det intrång och underkasta sig de åtgärder, som föranledas av denna lag eller enligt densamma meddelade bestämmelser.

Underlåter någon att skyndsamt fullgöra föreskriven åtgärd, skall densamma genom länsstyrelsens försorg verkställas på den försumliges bekostnad.

8 §.

Ersättning av allmänna medel för kostnad eller förlust, som föranletts av stadgande i denna lag eller enligt densamma meddelade bestämmelser, utgår jämlikt föreskrifter, som Konungen utfärdar.

Ersättning som i första stycket sägs vare förverkad, därest den, som haft kostnaden eller lidit förlusten, vållat densamma genom bristande vård om honom tillhörigt djur eller genom överträdelse av de till skydd mot i denna lag avsedd sjukdom givna föreskrifter eller genom införande från utrikes ort av djur, som han visste eller hade anledning misstänka vara sjukt.

Anspraak på ersättning, som förut nämnts, skall vid talans förlust framställas hos vederbörande länsstyrelse senast inom tre månader från den dag anspråket uppkom, Konungen likväl obetaget att för särskilt fall härifrån medgiva undantag.

9 §.

Högsta tillsynen över åtgärder till bekämpande av sjukdom som avses i denna lag tillkommer medicinalstyrelsen.

Länsstyrelse skall vaka över att denna lag och enligt densamma meddelade bestämmelser noggrant tillämpas.

Det åligger hälsovårdsnämnd och polismyndighet att biträda vid nämnda tillsyn och övervakning ävensom att, där så påkallas, vara behjälpliga med undersökningar för utrönande av smittkälla och dylikt.

10 §.

Vad i denna lag eller enligt densamma meddelade bestämmelser stadgas angående djurägars skyldigheter skall i tillämpliga delar hava avseende jämväl å ställföreträdare för djurägaren.

11 §.

Det ankommer på Konungen att meddela de närmare föreskrifter, som finnas erforderliga för tillämpning av denna lag.

12 §.

Förseelse mot denna lag eller enligt densamma meddelade bestämmelser straffes enligt allmän strafflag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1936, från och med vilken dag förordningen den 9 december 1898 (nr 126) angående vad iakttagas bör till förekommande och hämmande av smittosamma sjukdomar bland husdjuren skall upphöra att gälla.

Genom denna lag upphävas därjämte

1) kungörelsen den 1 november 1892 (nr 90) angående desinfektion i visst fall av järnvägsvagn, som använts för transport av idisslande djur och svin,

2) kungörelsen den 3 november 1906 (nr 94) angående åtgärder mot svinpest, svinsjuka samt rödsjuka hos svin,

3) kungörelserna den 14 februari 1908 (nr 3), den 14 november 1913 (nr 260) och den 5 februari 1918 (nr 43) angående tillämpning inom Malmöhus län, Östergötlands län och Kristianstads län å sjukdomen lungrota av vissa föreskrifter i nyssnämnda förordning,

4) kungörelsen den 19 mars 1920 (nr 85) angående tillämpning å sjuk-

domen smittsam kastning hos häst av vissa föreskrifter i samma förordning,

5) kungörelsen den 21 november 1924 (nr 489) angående rengöring och desinfektion i vissa fall av automobil, som använts för transport av klövbärande djur,

6) kungörelsen den 3 april 1925 (nr 74) angående särskild behandling i vissa fall av klövar hos idisslande djur och svin,

7) kungörelsen den 18 juli 1928 (nr 322) angående förbud mot transport av djur och varor av vissa slag vid utbrott av mul- och klövsjuka m. m. samt

8) kungörelsen den 20 november 1931 (nr 402) angående åtgärder mot hönskolera, hönspest och hönstufus, i vad kungörelsen avser förstnämnda två sjukdomar,

ävensom vad eljest är stadgat stridande mot denna lag; skolande dock vad som finnes föreskrivet angående behandling av smittsam husdjursjukdom bland arméns hästar och övriga djurbestand alltjämt äga tillämpning i den mån Konungen ej annorlunda förordnar.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

Ett som bilaga till statsrådsprotokollet fogat förslag till kungörelse med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar medföljer utlåtandet såsom bilaga.

Gällande bestämmelser angående bekämpandet av de smittsamma husdjursjukdomarna återfinnas huvudsakligen i

1) förordningen den 9 december 1898 (nr 126) angående vad iakttagas bör till förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjuren med däri genom kungörelserna den 1 maj 1903 (nr 71), den 3 november 1906 (nr 94), den 13 juni 1919 (nr 411) och den 16 januari 1925 (nr 5) gjorda ändringar;

2) kungörelsen den 3 november 1906 (nr 94) angående åtgärder mot svinpest, svinsjuka samt rödsjuka hos svin med däri genom kungörelsen den 31 maj 1918 (nr 305) gjord ändring;

3) kungörelsen den 20 november 1931 (nr 402) angående åtgärder mot hönskolera, hönspest och hönstufus;

4) kungörelserna den 14 februari 1908 (nr 3), den 14 november 1913 (nr 260) och den 5 februari 1918 (nr 43) angående tillämpning inom Malmöhus län, Östergötlands län och Kristianstads län å sjukdomen lungrota av vissa föreskrifter i nyssnämnda förordning;

5) kungörelsen den 19 mars 1920 (nr 85) angående tillämpning å sjukdomen smittsam kastning hos häst av vissa föreskrifter i samma förordning;

6) kungörelsen den 23 februari 1934 (nr 40) angående tillämpning inom

Norrbottnens län å sjukdomen smittsam blodbrist hos häst av vissa föreskrifter i förordningen; samt

7) kungörelsen den 20 december 1912 (nr 376) angående villkoren för erhallande av understöd vid bemödanden till förekommande och hämmande av tuberkulos inom mindre ladugårdsbesättningar ävensom tre kungörelser den 30 juni 1934, nämligen nr 402 om vissa åtgärder mot tuberkulos hos nötkreatur, nr 403 om åtgärder mot tuberkulos i juvret och könsorganen hos nötkreatur samt nr 436 om införsel av nötkreatur till de sex nordligaste länen och Gotlands län.

Ytterligare bestämmelser till förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar hava meddelats genom kungörelserna den 1 november 1892 (nr 90) angående desinfektion i visst fall av järnvägsvagn, som använts för transport av idisslande djur och svin, den 21 november 1924 (nr 489) angående rengöring och desinfektion i vissa fall av automobil, som använts för transport av klövbärande djur, den 3 april 1925 (nr 74) angående särskild behandling i vissa fall av klövar hos idisslande djur och svin samt den 18 juli 1928 (nr 322) angående förbud mot transport av djur och varor av vissa slag vid utbrott av mul- och klövsjuka m. m.

Beträffande innehållet i angivna författningar hänvisar utskottet till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet sid. 9—13.

Genom beslut den 26 oktober 1928 har Kungl. Maj:t, bland annat, dels uppdragit åt medicinalstyrelsen att verkställa utredning och revision rörande bestämmelserna angående förekommande och hämmande av smittsamma sjukdomar bland husdjur samt därutinnan till Kungl. Maj:t inkomma med förslag, dels ock bemyndigat styrelsen att tillkalla en sakkunnig person att inom styrelsen biträda med utredningen. Med stöd av detta bemyndigande samt Kungl. Maj:ts beslut den 7 december 1928, varigenom styrelsen medgivits att tillkalla ytterligare en sakkunnig person att biträda vid ifrågavarande utredning, har styrelsen tillkallat f. d. medicinalrådet G. Kjerrulf och distriktsveterinären K. I. Christenson att såsom sakkunniga inom styrelsen biträda vid den anbefallda utredningen.

Den 31 juli 1929 hava de sakkunniga till styrelsen överlämnat dels förslag till lag angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilag) och dels förordning med närmare föreskrifter angående bekämpande av nämnda sjukdomar (epizootiförordning) (stat. off. utr. 1929: 18). Sedan medicinalstyrelsen inhämtat yttranden över de sakkunnigas förslag från veterinärhögskolans lärarkollegium, föreståndaren för statens veterinärbakteriologiska anstalt och styrelsen för svenska veterinärläkarföreningen samt hållit överläggningar i frågan med rikets samtliga länsveterinärer och förste stadsveterinären i Stockholm, har medicinalstyrelsen den 30 augusti 1930 avgivit förslag i ämnet (stat. off. utr. 1930: 22), innefattande en överarbetning av de sakkunnigas förslag.

Över de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag hava därefter yttranden avgivits av statskontoret, kommerskollegium, lantbruksstyrelsen, järnvägsstyrelsen, arméförvaltningen, stuteriöverstyrelsen, försäkringsinspektionen, styrelsen för veterinärhögskolan, överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser samt Sveriges allmänna lantbrukssällskap, svenska veterinärläkarföreningen, föreningen Sveriges privatpraktiserande veterinärer, Sveriges allmänna fjäderfäavelsförening, svenska järnvägsföreningen, skandinaviska kreatursförsäkringsbolaget och försäkringsbolaget för smittsamma husdjurssjukdomar, ömsesidigt. Vid lantbruksstyrelsens yttrande hava fogats utlåtanden från samtliga hushållningssällskapsförvaltningsutskott samt statskonsulenten i boskapsskötsel. Styrelsen för veterinärhögskolan har vid sitt yttrande fogat utlåtande från högskolans lärarkollegium. Vid länsstyrelsernas yttranden hava fogats utlåtanden från samtliga länsveterinärer samt ett flertal andra tjänsteveterinärer ävensom ett stort antal hälsovårds- och kommunalnämnder. Kommerskollegium har bifogat utlåtande från åtskilliga sjöfartsföreningar.

Frågan om införande av nya bestämmelser beträffande en av de svårare husdjurssjukdomarna, nämligen mul- och klövsjukan, har redan tidigare varit föremål för utredning av för ändamålet särskilt tillkallade sakkunniga, vilka den 30 november 1925 avgivit betänkande med förslag i ämnet (stat. off. utr. 1925: 38).

Från olika håll hava vidare vid skilda tillfällen gjorts framställningar om nya bestämmelser på området.

Medicinalstyrelsens förslag har sedermera blivit föremål för omarbetning inom jordbruksdepartementet.

Departementschefen har rörande riktlinjerna vid utarbetandet av förvarande förslag i huvudsak anfört följande:

»Frågan om omarbetning av bestämmelserna rörande bekämpandet av de smittsamma husdjurssjukdomarna har sedan länge stått på dagordningen. Genom sjukdomarnas härjningar tillfogas såväl staten som enskilda årligen kostnader och förluster. Vid mera omfattande epizootier stiga dessa kostnader och förluster till högst betydande belopp. Under sådana förhållanden och då dessutom vissa av ifrågavarande sjukdomar kunna överföras på människor eller vara ur hälsosynpunkt för dem farliga, är det av vikt, att sjukdomarnas bekämpande ordnas på det mest effektiva sätt. Nu gällande huvudförfattning i ämnet är av relativt gammalt datum. Under senare åren har veterinärvetenskapen gjort betydande landvinningar och nya metoder för förebyggande och hämmande av en stor del av sjukdomarna hava upptäckts. Till följd härav hava vissa av de smittsamma husdjurssjukdomarna, mot vilka förut vidtagits stränga åtgärder, numera befunnits kunna bekämpas med enklare metoder. De i 1898 års författning upptagna bestämmelserna hava sålunda delvis blivit föråldrade och i behov av omarbetning. Visserligen hava tid efter annan genom ändringar i författningen eller utfärdandet av tilläggsförfattningar de svårare bristerna blivit avhjälpda. Detta har emellertid å andra sidan medfört, att bestämmelserna på ifrågavarande rättsområde blivit splittrade och för såväl myndigheterna som de enskilda

svåra att överblicka och bemästra. En avsevärd brist vidlåder nu gällande bestämmelser därutinnan, att enligt desamma det i stort sett lämnats åt länsstyrelserna att bestämma gränserna för de ingrepp från statens sida, som en epizooti bör föranleda. De enskilda djurägarna och andra, vilkas personliga frihet och näringsutövning kraftigt beskäras, torde med fog kunna fordra, att deras skyldigheter å ena samt deras och statens befogenheter å andra sidan till sina huvudgrunder någorlunda klart fastställas i allmän författning och ej bliva uteslutande beroende av uppfattningen hos en lokal myndighet. Behovet av en författningsrevision på ifrågavarande område har ock kraftigt understrukits i ett stort antal av de avgivna yttrandena och även eljest kommit till synes genom ett flertal framställningar i ämnet.

I likhet med de sakkunniga och medicinalstyrelsen anser jag, att de bestämmelser, som reglera huvuddragen av bekämpandet av de smittsamma husdjurssjukdomarna samt de enskilda djurägarnas och andra av bestämmelserna berörda personers rättigheter och skyldigheter böra, med hänsyn till dessa bestämmelsers vikt och betydelse, upptagas i en av riksdagen godkänd epizootilag. Jag förutsätter emellertid, att därest situationer uppkomma, vilkas bemästrande kräver särskilda anordningar eller åtgärder, som ej i lagen reglerats, Kungl. Maj:t äger utöver vad i lagen stadgas träffa erforderliga anstalter för den ifrågakommande sjukdomens bekämpande. I av Kungl. Maj:t i administrativ väg utfärdad kungörelse böra meddelas sådana tillämpningsföreskrifter till lagen, som äro av mera allmängiltig eller ingripande beskaffenhet.»

Enligt departementschefens mening borde sådana detaljbestämmelser rörande bekämpandet av förevarande sjukdomar — vilka huvudsakligen vore av rent veterinär natur och med hänsyn därtill icke sällan i samband med nya rön på det veterinärvetenskapliga området i behov av ändringar eller ock ordningsföreskrifter — i största möjliga mån fastställas av medicinalstyrelsen och vederbörande länsstyrelse.

Sjukdomar som böra omfattas av den ifrågasatta lagen.

I de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag har avsetts, att den nya lagstiftningen skulle omfatta flertalet kända husdjurssjukdomar.

Departementschefen har härvid delvis frångått förslagen och för sin del hemställt, att lagen endast skulle omfatta några av sjukdomarna. Enligt hans uppfattning skulle lagstiftningen omfatta

1) samtliga i 1898 års förordning angivna sjukdomar — med undantag av elakartad klövsjuka hos får och getter — nämligen mul- och klövsjuka hos klövbärande djur, boskapspest hos idisslande djur, elakartad lungsjuka hos nötkreatur, rots hos häst, vattuskräck hos husdjur, koppor hos får, mjältbrand hos husdjur, frasbrand hos idisslande djur (mjältbrands-emphysem) ävensom skabb hos får och häst;

2) utav de tre sjukdomar, 1906 års kungörelse omfattar, endast svinpest;

3) hönspest och hönskolera, som tidigare reglerats genom 1931 års kungörelse; samt

4) smittsam kastning hos häst.

Beträffande sjukdomen *elakartad klövsjuka hos får och getter* är av lärarkollegiet vid veterinärhögskolan upplyst, att den icke torde vara en självständig sjukdom utan i akut form mul- och klövsjuka samt i kroniska fall ett lidande, mot vilket inga särskilda åtgärder syntes behövliga. Denna sjukdom har ej heller medtagits i de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag.

Anledningen till att departementschefen icke i sitt förslag medtagit de genom 1906 års kungörelse behandlade sjukdomarna *svinsjuka* och *rödsjuka hos svin* har uppgivits vara, att sjukdomarna vore lindriga och att mot rödsjuka därjämte funnes ett osvikligt serum.

Sjukdomen *hönstyfus*, som regleras genom 1931 års kungörelse, är enligt departementschefens mening av sådan beskaffenhet, att det kunde starkt ifrågasättas lämpligheten av att bekämpa densamma genom tvångsåtgärder. I stället borde övervägas att bekämpa sjukdomen på frivillighetens väg och därvid införa bestämmelser liknande dem, som gälla beträffande bekämpandet av den bovina tuberkulosen. Då ytterligare utredning rörande det lämpligaste sättet för sjukdomens bekämpande torde vara erforderlig, förordade departementschefen, att sjukdomen icke upptoges i den ifrågasatta epizootilagen men att de hittillsvarande bestämmelserna i ämnet tillsvidare finge gälla i avbidan på att frågan vunne en mera tillfredsställande lösning.

Bekämpandet av sjukdomen *smittsam blodbrist hos häst* regleras, såsom nämnts, genom kungörelsen den 23 februari 1934. Då sjukdomens natur ännu icke vore helt utforskad och dess spridningssätt icke heller till fullo klarlagts samt betydande forskningsarbeten, som ännu icke lett till ett slutgiltigt resultat, påginge rörande sjukdomens natur och smittvägar, har det synts departementschefen lämpligast, att bekämpandet av sjukdomen åtminstone icke för närvarande gjordes till föremål för reglering i den nya epizootilagen. De nu gällande bestämmelserna torde emellertid tills vidare bära i huvudsak bibehållas oförändrade.

I likhet med de sakkunniga och medicinalstyrelsen är departementschefen av den meningen, att *smittsam kastning hos häst*, vilken sjukdoms natur vore fullt klarlagd, borde upptagas i den nya epizootilagen.

Sjukdomen *lungröta hos häst* bekämpas enligt särskilda bestämmelser i Malmöhus län, Kristianstads län och Östergötlands län. Enligt departementschefen äro vidare föreskrifter rörande denna sjukdom icke påkallade.

Bekämpandet av sjukdomen *smittsam kastning hos nötkreatur* regleras för närvarande icke av några författningsbestämmelser. Departementschefen anförde angående denna sjukdom i huvudsak följande:

»Sjukdomen, som under senare år vunnit en allt större utbredning, utgör en av de allvarligaste och mest förlustbringande av de smittsamma husdjurssjukdomarna. Densamma anses ock, på sätt de sakkunniga framhållit, kunna överföras på människan i form av s. k. undulantfeber. De

sakkunniga hava i sina författningsförslag för sjukdomens bekämpande upptagit stränga bestämmelser. Sålunda har föreslagits, bland annat, att vid förekomsten inom en och samma kreatursbesättning av mer än ett fall av sjukdomen under ett år smittförklaring skall utfärdas. Mjölk eller produkt därav från nötkreatur, som kastat inom de sistförflutna två månaderna eller som visat tecken på förestående kastning, får icke användas till människoföda med mindre mjölken förut uppvärmts till viss temperatur. Från besättning, inom vilken smittsam kastning förekommit, får djur, som kastat under sistförflutna tre månaderna, eller hondjur med flytningar från könsdelarna eller dräktigt djur icke utföras annat än för omedelbar nedslaktning med mindre genom särskilda undersökningar med en månads mellanrum konstaterats, att det för utförsel avsedda djuret är fritt från sjukdomen. Medicinalstyrelsen har föreslagit vissa lindringar i dessa föreskrifter. Sålunda har styrelsen ansett, att det borde lämnas i länsstyrelsens hand att avgöra huruvida smittförklaring skall utfärdas eller ej. Bestämmelsen om inskränkning i rätten att utföra djur har styrelsen ansett böra gälla endast inom län, där Kungl. Maj:t därom förordnat, samt begränsas på så sätt, att utförsel finge utan undersökning äga rum till gård, å vilken smittsam kastning redan förekommer.

Ett genomförande av de föreslagna bestämmelserna, vare sig de av de sakkunniga eller de av medicinalstyrelsen förordade, skulle med sannolikhet komma att bliva synnerligen betungande för lantbrukarna. Med den spridning sjukdomen numera vunnit torde bestämmelsen om förbud mot utförsel i vissa fall av nötkreatur komma att mångenstädes lägga en stark hämsko på handeln med kreatur, och föreskriften om uppvärmning av mjölk från djur, som angripits av eller visar tecken på sjukdomen, torde i stora delar av landet komma att bliva liktydig med ett påbud om allmän pastörisering av mjölk. De kostnader och svårigheter, som en dylik föreskrift skulle medföra, komme att bliva högst betydande. Det torde vara att befara, att, därest berörda bestämmelser bleve gällande, djurägarna av fruktan för de ekonomiska konsekvenserna av upptäckten av sjukdomen inom deras besättningar i stor utsträckning komme att hemlighålla inträffade sjukdomsfall. Sjukdomen kommer härigenom att vinna än större spridning. Det är ock att märka, att kännedomen om sjukdomen och sättet för dess spridning ännu är i vissa avseenden ofullständig, och det torde icke med visshet kunna antagas, att ett genomförande av de föreslagna bestämmelserna skulle kunna hejda sjukdomens utbredning. Under sådana förhållanden ansluter jag mig till den i ett flertal yttranden framkomna meningen, att det icke torde vara lämpligt att för närvarande föreskriva vidtagande av tvångsåtgärder från statens sida för sjukdomens bekämpande. I likhet med vad jag anfört beträffande bekämpandet av hönstypus torde däremot ifråga om förevarande sjukdom kunna övervägas att bekämpa densamma på frivillighetens väg genom understödjande av djurägarnas egna strävanden härutinnan. Frågan torde emellertid vara i behov av ytterligare utredning innan densamma kan vinna en tillfredsställande lösning.»

Frågan om bekämpandet av *tuberkulos hos nötkreatur* har, såsom departementschefen erinrat, blivit avgjord genom statsmakternas beslut år 1934 (propositionen nr 121 och riksdagens skrivelse nr 287).

Beträffande i de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag medtagna

och här ej förut omnämnda sjukdomar — nämligen kvarka hos häst, smittsam juverinflammation hos nötkreatur, trikinsjukdom hos svin, tuberkulos hos svin och hund, paratuberkulos hos nötkreatur, elakartad kattarralfeber hos nötkreatur, sommarsjuka hos nötkreatur samt rensjuka och klövröta hos ren — torde enligt departementschefens mening bestämmelser icke vara påkallade. Departementschefen erinrade jämväl, att om någon av de genom epizootilagen icke reglerade sjukdomarna skulle antaga farsots karaktär, den i förslagen upptagna bestämmelsen, att Kungl. Maj:t skulle äga befogenhet att efter framställning av medicinalstyrelsen eller länsstyrelse förordna, att epizootilagens bestämmelser helt eller delvis skulle gälla med avseende å även andra än de där angivna sjukdomarna, borde vinna tillämpning.

Grunderna för täckandet av kostnader och förluster till följd av tillämpningen av epizootilagen.

Såväl *de sakkunniga* som *medicinalstyrelsen* hava föreslagit, att ersättning i anledning av kostnader och förlust till följd av tillämpningen av bestämmelserna rörande de smittsamma husdjurssjukdomarnas bekämpande i regel skulle utgå av allmänna medel endast i den mån kostnaden eller förlusten icke kunde täckas genom försäkring i statsunderstött försäkringsföretag.

Den frivilliga statsunderstödda försäkringsverksamheten är reglerad genom kungörelsen den 26 juli 1926 (nr 389) om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjurssjukdomar med däri enligt kungörelsen den 3 juni 1932 (nr 164) vidtagna ändringar. Enligt ifrågavarande kungörelse kan genom försäkring täckas förlust av djur till följd av följande sjukdomar, nämligen mul- och klövsjuka, boskapspest, elakartad lungsjuka, mjältbrand samt svinpest ävensom följsjukdom av mul- och klövsjuka. Försäkringen skall jämväl avse att täcka förlust, som tillskyndas försäkringstagare genom för bekämpande av smittsam husdjurssjukdom — oavsett vilken — meddelat förbud mot utförsel eller leverans av mjölk ävensom därigenom att betesmark för bekämpande av nyss uppräknade sjukdomar genom myndighets beslut avlysts utom för det fall att avlysningen föranletts av nedgrävning av kadaver. Slutligen skall försäkringen avse kostnad för föreskrivna eller eljest nödvändiga desinfektionsåtgärder vid de uppräknade sjukdomarna. Ersättning för desinfektionskostnader utgår med $\frac{3}{4}$ av den kostnad för ändamålet, som åvilar försäkringstagaren. I övrigt skall försäkringen principiellt täcka den verkliga förlusten.

Departementschefen har angående grunderna för täckandet av förevarande kostnader och förluster i huvudsak anfört följande (jämför lagförslaget 8 § och förslaget till kungörelse 9 §).

Det måste å ena sidan beaktas, att bestämmelserna härom icke bleve för den enskilde så betungande, att han frestades att underlåta att ställa

sig till efterrättelse de till bekämpandet av ifrågavarande sjukdomar meddelade föreskrifter. Å andra sidan måste tillses, att kostnaderna för statsverket icke bleve alltför stora. För närvarande täcktes kostnader och förluster på grund av de smittsamma husdjurssjukdomarna i stor utsträckning genom direkta bidrag av statsmedel. De sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag, som ginge ut på att i någon mån befria statsverket från en del av ifrågavarande utgifter, syntes vara beaktansvärda. Vid tillkomsten av den statsunderstödda försäkringsverksamheten mot de smittsamma husdjurssjukdomarna torde ett av motiven just hava varit tanken, att ansvaret för ifrågavarande förluster och kostnader senare skulle i största möjliga utsträckning överflyttas å de statsunderstödda försäkringsbolagen. Det torde få anses skäligt, att vederbörande djurägare begagnade sig av försäkring till de fördelaktiga villkor, som erbjödes i de statsunderstödda bolagen. Premierna uppginge i allmänhet till blygsamma belopp. Det torde emellertid icke för närvarande vara tillrådligt att helt söka realisera nyssberörda tanke. Ifrågavarande försäkringsverksamhet hade existerat förhållandevis kort tid, vadan någon större erfarenhet ännu icke vunnits beträffande densamma. Att vid nedslaktningsmetodens användande låta därigenom uppkomna förluster täckas genom försäkring torde vidare av praktiska skäl för närvarande svårigen låta sig göra. Försäkringsbolagens reservfonder vore nämligen icke av den storlek, att de skulle vara i stånd att möta de ersättningskrav, som skulle uppstå vid utbrottet av en häftigare epizooti. För övrigt måste beaktas faran därav att, därest ersättning i nyssberörda hänseende gjordes beroende av förefintligheten av försäkring, djurägare, som icke hade sådan, frestades att underlåta att skyndsammast lämna meddelande om utbruten smittsam sjukdom. Departementschefen förordade därför, att liksom hittills skett staten genom direkta bidrag gäldade ersättning till djurägare för djur — med undantag av hund och katt — som dödades på grund av bestämmelserna i epizootilagen. Tillika torde ersättning böra utgå för djur, som dött till följd av skyddsypning, företagen i enlighet med av medicinalstyrelsen meddelat beslut.

För skada, som uppkomme därigenom att betesmark avlystes till förhindrande av smittspridning, hade i regel hittills icke lämnats någon ersättning av statsmedel. Försäkring kunde emellertid erhållas i de statsunderstödda försäkringsbolagen till skydd mot förlust, som förorsakats genom dylik avlysning, då denna skett till förhindrande av spridande av sjukdom, som omnämndes i kungörelsen angående den statsunderstödda försäkringsverksamheten. I likhet med vad som upptagits i förslagen ansåge departementschefen skäligt, att i de fall, då försäkring enligt nämnda kungörelse icke kunde erhållas mot förlust eller skada, som uppkomme genom betesförbud, ersättning lämnades av statsmedel.

Då försäkring, som förut nämnts, kunde erhållas mot förlust, som tillskyndades försäkringstagare därigenom att för bekämpande av smittsam husdjurssjukdom utförelse eller leverans av mjölk blivit förbjuden eller på annat sätt förhindrad, och följaktligen försäkring alltid kunde erhållas mot förlust på grund av utförelseförbud för mjölk, torde något stadgande om ersättning för mjölkförlust på sätt i de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag upptagits icke vara behöfvligt. Däremot torde det vara rimligt, att skälig ersättning bereddes för förlust, som förorsakats genom förbud att utföra produkter av mjölk.

I likhet med medicinalstyrelsen vore departementschefen av den uppfattningen, att ersättning för smittreningsåtgärder, i den mån, försäk-

ring mot desamma icke kunde erhållas, borde gäldas av allmänna medel. På sätt i de sakkunnigas och medicinalstyrelsens förslag förordats, borde dock djurägaren vara skyldig att vid smittrening utan ersättning ställa till förfogande för honom tillgängliga arbetskrafter och redskap, som funnes erforderliga för förrättningen. Vad anginge ersättning för handräckning annorledes än vid smittrening hade departementschefen intet att erinra mot vad i förslagen upptagits därom, att ersättning för sådan handräckning skulle utgå till djurägare, i den mån han för ändamålet anställt särskilda arbetare eller arbetet utförts på övertid eller å sön- eller helgdag.

Beträffande frågan om ersättning för sådana medel — sera, vacciner eller andra preparat — som föreskrivits skola användas för konstaterande, förebyggande eller behandling av sjukdom, som avsåges i epizootilagen, hade de sakkunniga och medicinalstyrelsen föreslagit, att det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra huruvida dylik ersättning skulle utgå eller icke. Då det finge anses vara ett allmänt intresse, att de smittsamma sjukdomarna snarast upptäcktes och att deras vidare utbredning hejdades, ville departementschefen emellertid såsom allmän regel förorda, att medel, som erfordrades för dessa sjukdomars konstaterande och förebyggande, bekostades av staten. Däremot tillstyrkte departementschefen, att den enskilde djurägaren själv finge bekosta sådana medel, som kunde finnas behövliga för behandling av sjuka djur. I förhållande till vad för närvarande tillämpades innebure en dylik lösning av spörsmålet endast den nyheten, att kostnaderna för medel, som erfordrades för förebyggande av ifrågavarande sjukdomar, skulle gäldas av statsverket.

Kostnaden för dödandet av djur, om vars avlivande förordnats för hämmande av här avsedd sjukdom, borde i regel gäldas av djurägaren utom i de fall att djur slaktades å offentligt slakthus, å enskild under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning, å annan av medicinalstyrelsen godkänd lokal eller å slaktautomobil.

Vad i övrigt i kostnadsfrågan av de sakkunniga och medicinalstyrelsen samstämmigt föreslagits kunde departementschefen biträda. I huvudsak hade de föreslagna bestämmelserna redan nu tillämpats vid mul- och klövsjukeepizootierna. Sålunda torde av allmänna medel böra gäldas kostnad för vakthållning och övriga kostnader för områdes avspärrning, kostnad för värdering av nedslaktade djur eller djur, som dött efter skyddssympning, eller av förlust på grund av betesförbud eller förbud att utföra produkter av mjölk, samt kostnad för undersökning å veterinär-bakteriologisk anstalt för konstaterande av nu ifrågavarande sjukdomar ävensom för insändande till anstalten av prov och dylikt. Likaledes torde såsom regel ersättning till veterinär för förrättning, som företagits på grund av i vederbörlig ordning givna bestämmelser för bekämpande av sådan smittsam husdjursjukdom, som avsåges i epizootilagen, böra gäldas av allmänna medel.

Utöver vad nu angivits syntes i allmänhet ersättning för kostnader eller förluster, som förorsakats genom tillämpningen av bestämmelser rörande bekämpandet av här avsedda smittsamma husdjursjukdomar, icke böra ifrågakomma. Emellertid torde understundom vid sidan av förut angivna fall, då ersättning skulle utgå, kunna inträffa sådana förhållanden, att billigheten krävde att ersättning lämnades. Sålunda kunde exempelvis personer, bosatta inom ett område, som avspärrats för hindrande av smittas spridande, genom det hinder i den allmänna sam-

färdseln, som härigenom uppkomme, förorsakas intrång i sin näring eller minskning i sin arbetsförtjänst. I dylika fall torde, på sätt föreslagits, om olägenheten vore väsentlig, Kungl. Maj:t äga befogenhet att besluta om utgivande av ersättning. Vidare torde i huvudsaklig överensstämmelse med förslagen Kungl. Maj:t böra vara berättigad att, om särskilda skäl därtill vore, medgiva ersättning utöver vad förut sagts för kostnad för dödande och oskadliggörande av djur samt för smittreningsåtgärder och därav orsakad förlust, såsom för förstört foder, förstörda kläder eller dylikt.

Utskottet delar departementschefens uppfattning angående behovet av reformerad lagstiftning å förevarande område. Likaså ansluter sig utskottet till vad departementschefen yttrat rörande vad som därvid bör behandlas i en gemensamt av Kungl. Maj:t och riksdagen antagen lag, vad som bör regleras av Kungl. Maj:t i administrativ väg samt vad som bör avgöras av medicinalstyrelsen eller vederbörande länsstyrelse.

Utskottet.

Beträffande frågan, vilka smittsamma husdjursjukdomar den nya lagstiftningen skall omfatta, innebär Kungl. Maj:ts förslag ett avsteg från och en begränsning av vad de sakkunniga och medicinalstyrelsen förordat. Ett bifall till vad Kungl. Maj:t härutinnan hemställt skulle möjligen medföra, att i några fall, trots föreliggande behov, regler skulle saknas för bekämpandet av smittsamma sjukdomar. De nu av utskottet avsedda sjukdomarna torde emellertid till sina verkningar eller med avseende å föreliggande behandlingsmetoder vara avsevärt annorlunda beskaffade än de sjukdomar, som medtagits i Kungl. Maj:ts lagförslag. Huru vissa av samma sjukdomar lämpligast skola bekämpas, synes jämväl — såsom departementschefen anmärkt — vara beroende av pågående forskningsarbeten eller bebådade utredningar. Först sedan resultaten av dessa forskning eller utredningar föreligga, torde frågan om dessa sjukdomars inrymmande under ifrågavarande lagstiftning lämpligen kunna tagas under omprövning. Utskottet vill i detta sammanhang jämväl erinra om den möjlighet att vidtaga åtgärder, lagförslagets 1 § 3 mom. avser att lämna Kungl. Maj:t i fall någon av de i förslaget icke upptagna sjukdomarna antager farsots karaktär. På grund av nu anförda skäl biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag i här berört hänseende.

Med avseende å spörsmålet, i vad mån kostnader, vilka föranledas av en epizooti, skola gäldas av staten eller den enskilde djurägaren, må här erinras om ett av Malmöhus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott över medicinalstyrelsens förslag avgivet yttrande. I detta yttrande framhålles såsom grundprincip i ersättningsfrågan, att den enskilde djurägaren finge bära eller genom försäkring skydda sig mot de förluster, som direkt framkallades av sjukdomen, under det att det vore statens plikt att vidkännas de kostnader, som föranleddes av åtgärder till förhindrande av sjukdomens spridning. Kungl. Maj:ts förslag innebär så till vida ett avsteg från denna princip, att statens ersättningsskyl-

dighet i allmänhet icke inträder, där den enskilde kan skydda sig mot förlust eller kostnad genom den statsunderstödda kreatursförsäkringen. Den enskilde skulle därigenom tvingas att i viss utsträckning bidra jämväl till kostnaderna för åtgärder till förhindrande av de smittsamma sjukdomarnas spridning. Kampen mot dessa sjukdomar utgör emellertid ett intresse, som kan anses vara gemensamt för djurägarna. Det synes därför skäligt, att de enskilda djurägarna, på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, gälda även en del av sistberörda kostnader. Övertygande praktiska skäl torde motivera, att vissa hithörande ersättningsanspråk regleras genom försäkring. I samband med att staten, som nu är föreslaget, skulle befrias från viss tidigare åvilande ersättningskyldighet och denna överflyttas å den statsunderstödda försäkringsverksamheten, torde emellertid med fog kunna ifrågasättas, huruvida icke statens bidragsskyldighet gentemot nämnda verksamhet borde något utökas. Utskottet anser sig emellertid icke i detta sammanhang böra framlägga förslag i den frågan. Enligt propositionen skulle ersättning av allmänna medel jämlikt Kungl. Maj:ts beslut kunna utgå — utom för vissa särskilt angivna ändamål —, om isolering av område eller annan dylik åtgärd påbjudes och någon därigenom vållas väsentligt intrång eller avsevärd minskning i arbetsförtjänst. (Förslaget till kungörelse 9 § 8 mom.) Det torde vara uppenbart, att enskilda genom påbjuden isolering eller liknande åtgärd kunna åsamkas högst avsevärd förlust. Utskottet vill erinra om de betydelsefulla ekonomiska uppoffringar exempelvis ett förbud att från visst område utföra höns och ägg kunde förorsaka en hönsägare. Gottgörelse härför skulle ej heller utgå enligt andra regler i förslagen. Att närmare angiva, när i dylika fall ersättning skall utgå, synes icke lämpligen låta sig göra. Framkomna anspråk på gottgörelse torde få prövas ifrån fall till fall. Ehuru denna ersättningsrätt icke närmare skulle utformas i författning, synes det utskottet angeläget att framhålla, att rätten icke får betraktas såsom avseende undantagsfall. Därest angivna villkor äro uppfyllda, bör skälig ersättning regelmässigt utgå. Under hänvisning till nu anförda skäl ansluter sig utskottet till Kungl. Maj:ts förslag jämväl beträffande ersättningsfrågorna.

Utskottet har intet att erinra mot avfattningen av detaljbestämmelserna i det framlagda lagförslaget.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 9 mars 1935.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl Eriksson, Gabrielsson, von Stockenström, Granath, Dalberg, Karl Emil Johanson och Henriksson*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson i Uppmälby, Uddenberg, Olsson i Rödningsberg, Gustafson i Kasenberg, Andersson i Löbbo, Carlström, Liedberg och Pettersson i Rosta.*

Bilaga.

Förslag

till

kungörelse med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar.

Häri genom förordnas som följer:

Gemensamma bestämmelser.

1 §.

Beträffande de i lagen om bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilagen) avsedda sjukdomar skola nedan upptagna bestämmelser lända till efterrättelse.

2 §.

1 mom. Medicinalstyrelsen åligger med avseende å bekämpandet av de i denna kungörelse avsedda sjukdomar

1. att med uppmärksamhet följa sådana sjukdomars uppträdande och spridning såväl inom som utom riket;

2. att till ledning för länsstyrelserna angiva riktlinjer för bestämmelser angående sjukdomarnas bekämpande;

3. att för veterinärer utfärda erforderliga föreskrifter, råd och anvisningar samt fastställa formulär för rapporter m. m.;

4. att till hjälp för djurägare meddela råd och anvisningar för sjukdomarnas igenkännande och bekämpande; samt

5. att i övrigt handhava ledningen av kampen mot sjukdomarna och, där så erfordras, genom framställningar till Kungl. Maj:t eller vederbörlig myndighet verka för deras bekämpande.

2 mom. Medicinalstyrelsen må, i den utsträckning så prövas erforderligt, förordna lämpliga veterinärer att vid utbrott av i denna kungörelse avsedd sjukdom i egenskap av överveterinärer inom för dem bestämda distrikt biträda med diagnostiserandet av sjukdomen och ledandet av kampen mot densamma. Överveterinär skall förordnas för tre år. För varje överveterinär skall utses en suppleant.

Medicinalstyrelsen må tillika, då fara för utbrott av här avsedd sjukdom föreligger, förordna lämpliga veterinärer att vid utbrott av sjukdomen tjänstgöra såsom extra tjänsteveterinärer.

För överveterinär och extra tjänsteveterinär skall medicinalstyrelsen utfärda särskilda instruktioner.

Underrättelse om förordnande, som avses i detta moment, skall av medicinalstyrelsen tillställas vederbörande länsstyrelse samt i erforderlig utsträckning tjänsteveterinärer och andra veterinärer i länet.

3 mom. Med tjänsteveterinärer enligt epizootilagen och denna kungörelse avses läns- och distriktsveterinärer samt med tjänstårsberäkning anställda stadsveterinärer ävensom särskilt förordnade överveterinärer, en var inom sitt tjänstgöringsområde.

3 §.

Det åligger länsstyrelse att till chefen för jordbruksdepartementet skyndsamt inberätta, när länsstyrelsen utfärdat smittförklaring, som omförmåles i 4 § epizootilagen, ävensom när sjukdom, som avses i förklaringen, icke längre förekommer inom länet.

Länsstyrelsen skall om utfärdandet av sådan förklaring eller förklaring, att ställe eller område är misstänkt för smitta ävensom om de i anledning därav meddelade föreskrifterna skriftligen underrätta medicinalstyrelsen, länsveterinären, vederbörande lokala tjänsteveterinärer samt i den utsträckning så finnes erforderligt övriga myndigheter och veterinärer. Förklaringens innehåll skall ock bringas till allmänhetens kännedom genom meddelande i länskungörelserna och en eller flera tidningar ävensom medelst anslag å lämpliga platser inom och närmast omkring det ställe eller område, som beröres av förklaringen.

Länsstyrelse åligger vidare med avseende å bekämpande av de sjukdomar, som i denna kungörelse avses,

1. att, då sådan sjukdom yppas i närbelägen del av främmande land eller inom angränsande län, i samråd med medicinalstyrelsen vidtaga åtgärder till förekommande av sjukdomens spridning till länet;

2. att, då sjukdom som här avses uppträtt inom länet, söka förhindra såväl dess utbredning inom länet som dess överförande till annat län eller till utlandet;

3. att, där det utrönes att smitta förekommer i eller misstänkes hava överförts till annat län, underrätta länsstyrelsen i nämnda län;

4. att vid utbrott av sjukdom som här avses i samråd med medicinalstyrelsen meddela föreskrifter till förebyggande av smittas spridande vid djurutställningar, marknader, andra tillfällen då djur sammanföras, eller auktioner vid vilka djur skola försäljas, ävensom angående särskilda försiktighetsmått vid transport av djur, varor och redskap;

5. att i den omfattning, som anses nödig, föranstalta om effektiv bevakning av område, som förklarats smittat eller misstänkt för smitta samt, där så finnes påkallat av förhållandena, söka utverka, att armén tillhörigt manskap med befäl och material i avvaktan på Kungl. Maj:ts beslut i ärendet ställes till förfogande för vakthållning;

6. att förordna tjänsteveterinär, att, då förhållandena därtill giva an-

ledning, verkställa undersökning för utrönande huruvida sjukdom eller smitta förefinnes utanför smittat område;

7. att, därest djurägare icke tillhandahåller nödig arbetskraft för gravgrävning eller för utförande av annat arbete, som föranledes av i vederbörlig ordning meddelad föreskrift till bekämpande av här avsedd sjukdom, på hemställan av veterinär anmoda polismyndighet att skyndsamt tillkalla arbetsmanskap i och för arbetets utförande;

8. att efter utbrott av sjukdom som här avses meddela erforderliga föreskrifter

a) för mejerier och för gårdar, som leverera mjölk till mejeri, angående åtgärder till hindrande av smittspridning, häri inbegripet förordnande om stängning av mejeri i och för smittrening,

b) för kontrollassistenter, jordbrukskonsulenter och andra dylika personer beträffande de inskränkningar och försiktighetsmått, som skola gälla för dem vid utövande av deras verksamhet inom smittat eller misstänkt område,

c) för lokala polismyndigheter beträffande deras åligganden med avseende å bekämpande av sjukdomen ävensom å undersökningar för utrönande av smittkälla och dylikt; samt

9. att, där så finnes erforderligt,

a) sörja för ändring av tid och ort för tingssammanträde, kommunalstämma, uppbořdsstämma, marknad, auktion och dylikt;

b) hos vederbörande myndighet utverka inställande av gudstjänst, skol- och konfirmationsundervisning;

c) förbjuda nöjeställningar och sörja för förhindrande av folksamlingar, vilka kunna bidra till smittas spridande.

4 §.

Veterinär skall i fråga om bekämpandet av sjukdom som avses i denna kungörelse ställa sig till noggrann efterrättelse av medicinalstyrelsen eller länsstyrelse i sådant hänseende utfärdade föreskrifter.

5 §.

Det åligger djurägare att hålla husdjur, som angripits eller misstänkes vara angripet av i denna kungörelse avsedd sjukdom, avskilt från friska husdjur intill dess veterinär lämnat föreskrifter angående djurets vård.

Djur, som dött eller misstänkes hava dött i sådan sjukdom som i föregående stycke sägs, skall, såvitt möjligt, till dess undersökning av veterinär blivit verkställd, av djurägaren på lämpligt sätt förvaras å avskild plats.

6 §.

1 mom. Saknar husdjur, som är eller misstänkes vara angripet av smittsam sjukdom som här avses, tillsyn och kan ägaren ej anträffas, åligger

det hälsovårdsnämnd att göra sådan anmälan, som i 2 § epizootilagen omförmäles, samt att i övrigt fullgöra de skyldigheter, som eljest skulle åvilat djurägaren.

2 mom. Anträffas djur dött ute å mark eller uppflutet vid strand under förhållanden, som göra sannolikt att djuret dött av i denna kungörelse avsedd sjukdom, och är ägaren okänd, skall anmälan om förhållandet göras hos hälsovårdsnämnden, som har att efter samråd med vederbörande tjänsteveterinär föranstalta om kadavrets oskadliggörande.

3 mom. Innehar djurägare ej tjänlig mark för nedgrävning, skall hälsovårdsnämnden efter framställning av veterinär anvisa lämplig nedgrävningsplats.

4 mom. Angående hälsovårdsnämnds åligganden i fråga om åtgärder till förhindrande av smittsamma sjukdomars överförande till människor och tillsyn över animala födoämnen är särskilt stadgat.

7 §.

Utbyter sjukdom som i denna kungörelse avses bland arméns hästar eller övriga djurbestånd, skall anmälan därom av vederbörande militärveterinära myndighet göras hos medicinalstyrelsen.

8 §.

Nedslaktning av friska djur jämlikt stadgandet i 5 § epizootilagen skall för tillvaratagande av kött och hudar, där så kan ske utan fara för smittas spridande och där nedslaktning i dylik ordning kan antagas nedbringa kostnaderna, verkställas å offentligt slakthus, under offentlig kontroll ställd enskild slakteriinrättning, annan av medicinalstyrelsen godkänd lokal eller å slaktautomobil.

9 §.

1 mom. Djurägare är berättigad till ersättning av allmänna medel för djur, med undantag för hund och katt, som efter vederbörligt förordnande enligt 3 eller 5 § epizootilagen avlivas eller som dör till följd av skyddsympning, vilken verkställts efter medicinalstyrelsens jämlikt sistnämnda paragraf meddelade beslut.

Ersättning skall utgå efter det värde djuret skulle hava haft om sjukdomen ej inträffat. För djur, som dödats såsom angripet av rots, skall dock ersättning av allmänna medel utgå med endast halva värdet, därest djurets ägare medgivit dödandet eller djuret vid obduktion befinnes angripet av sjukdomen.

Kan nedslaktat djur eller del därav till nytta användas och ställes sådan vara till djurägarens förfogande, skall densamma särskilt värderas och avdrag därför göras vid ersättningsbestämmande.

2 mom. Ersättning för förlust på grund av förbud att begagna betesmark skall utgå av allmänna medel i den mån förlusten icke kan täckas genom försäkring med bidrag av statsmedel. Förlust, som här avses, skall uppskattas till sitt fulla värde. Ersättning skall dock icke utgå, då betesförbudet föranletts av nedgrävning av kadaver.

3 mom. Utfärdas till förhindrande av smittas spridande förbud mot utförsel av produkt av mjölk, skall ägaren, i den mån försäkring som i 2 mom. avses icke kan erhållas mot den genom förbudet honom tillskyndade förlusten, vara berättigad till ersättning för densamma av allmänna medel. Ersättningen skall uppskattas efter vad i varje fall provas skäligt.

4 mom. Ersättning av allmänna medel för föreskrivna smittreningsåtgärder skall utgå i den mån försäkring, som förut omförmäls, icke kan erhållas till täckande av kostnaden för dylika åtgärder. Djurägare vare dock icke berättigad till ersättning av allmänna medel på grund av att han i enlighet med bestämmelserna i 7 § första stycket epizootilagen ställt till förfogande arbetskraft och redskap för vidtagande av åtgärd som nyss nämnts.

5 mom. Har djurägare tillhandahållit arbetskraft för handräckning för annat ändamål än för verkställande av smittreningsåtgärder, skall han därför vara berättigad till gottgörelse av allmänna medel i den mån han för ändamålet måst anställa särskilda arbetare eller arbetet utförts på övertid eller å sön- eller helgdag. Ersättning skall utgå efter den arbetslön, som i orten i allmänhet tillkommer sådan arbetare, dock högst med belopp som djurägaren nödgats utgiva i ifrågakomna hänseende.

6 mom. Vid anlåtande i enlighet med bestämmelserna i 8 § av inrättning som där avses skall ersättning härför ävensom för transport av djuren till slaktplatsen gäldas av allmänna medel.

7 mom. Av allmänna medel skola gäldas kostnad för vakthållning och övriga kostnader för områdes avspärrning, för värdering varom i 10 § förmäles, för av djurägare använda, av veterinär föreskrivna vacciner eller andra förebyggande medel mot i denna kungörelse avsedd sjukdom, för av veterinär vid undersökning för konstaterande av här ifrågavarande sjukdom använda hjälpmedel såsom mallein och dylikt, för undersökning å statens veterinärbakteriologiska anstalt eller av medicinalstyrelsen godkänt veterinärbakteriologiskt laboratorium beträffande förekomsten av sådan sjukdom samt för fraktkostnad för insändande till anstalten eller laboratoriet av prov och dylikt. Likaledes skall, där icke annorledes särskilt stadgas, av allmänna medel gäldas ersättning för av veterinär företagen förrättning enligt denna kungörelse eller eljest i vederbörlig ordning givna föreskrifter för bekämpande av i kungörelsen avsedd sjukdom.

8 mom. Påbjudes vid bekämpande av sjukdom, som i denna kungörelse avses, isolering av område eller annan dylik åtgärd och vållas någon där-

igenom väsentligt intrång i näring eller avsevärd minskning i arbetsförtjänst, må Kungl. Maj:t, om skäl därtill äro, därför tillerkänna honom ersättning av allmänna medel. Likaledes må Kungl. Maj:t, då särskilda omständigheter därtill föranleda, vid förekomsten av i denna kungörelse avsedd sjukdom medgiva djurägare ersättning utövar vad i denna paragraf förut stadgats för kostnad för dödande eller oskadliggörande av djur samt för smittreningsåtgärder och därav förorsakad förlust.

10 §.

1 mom. Värdering för bestämmande av ersättning, som i 9 § 1—3 mom. avses, skall verkställas av vederbörande tjänsteveterinär eller av länsstyrelsen därtill förordnad veterinär jämte en värderingsman. Då fråga är om värdering av besättning, som, oberäknat mindre djur, består av mer än 10 nötkreatur eller 10 hästar över två års ålder eller 50 får eller 50 svin över fyra månaders ålder, skola i värderingsförrättningen deltaga jämte veterinären två värderingsmän. Värdering av djur, som skola nedslaktas enligt bestämmelserna i 3 § 1 mom. epizootilagen, må verkställas av veterinären ensam, därest djurägaren godkänner värderingen.

2 mom. Det skall ankomma på lantbruksstyrelsen samt hushållningssällskap eller dess förvaltningsutskott att var för sig inom varje hushållningssällskaps område utse minst två värderingsmän jämte suppleanter för dessa. Värderingsman skall utses för en tid av tre år. Prövar medicinalstyrelsen vid häftigt utbrott av sjukdom, som i denna kungörelse avses, så erforderligt, skola efter framställning av styrelsen ytterligare värderingsmän utses för den tid sjukdomen varar. Till värderingsmän böra väljas personer, som äro bosatta inom olika delar av länet eller hushållningssällskapets område. Lantbruksstyrelsen och vederbörande hushållningssällskap skola skyndsamt till medicinalstyrelsen insända uppgift å de personer, som utsetts till värderingsmän och suppleanter, samt å deras post-, telegraf- och telefonadress. Medicinalstyrelsen har att därom underrätta vederbörande länsstyrelser och tjänsteveterinärer.

3 mom. Vederbörande veterinär åligger att utsätta tid och plats för värderingsförrättningen samt därtill kalla erforderligt antal värderingsmän. Skola i förrättningen deltaga två värderingsmän, skall till densamma kallas en av de av lantbruksstyrelsen utsedda och en av de av hushållningssällskapet eller dess förvaltningsutskott utsedda värderingsmännen. Kan veterinären icke med kallelse anträffa sådan värderingsman, eller kan värderingsman icke utan avsevärt dröjsmål komma till städes, må veterinären i dennes ställe kalla annan värderingsman.

Till värderingsförrättningen skall genom veterinärens försorg, såvitt ske kan, jämväl kallas djurägaren. Dennes frånvaro skall dock icke utgöra hinder för förrättningens verkställande.

4 mom. Deltaga i värderingsförrättning veterinär och en värderingsman och kunna de icke enas om ersättningens storlek, skall densamma bestämmas efter medeltalet av de utav envar av dem föreslagna värden. Deltaga i förrättningen veterinär och två värderingsmän och kan enighet om ersättningens storlek icke uppnås, skall det värde gälla, varom två av de i förrättningen deltagande enats. Äro alla av olika mening, skall ersättningen beräknas efter medeltalet av de utav dem var för sig föreslagna värdena, dock ej till högre belopp, än som motsvarar det näst högsta av sagda värden.

5 mom. Över varje värdering skall värderingsinstrument enligt formulär, som medicinalstyrelsen fastställer, upprättas i två exemplar, av vilka det ena skall överlämnas till djurägaren och det andra skall, försett med bevis om delgivningen med denne, insändas till länsstyrelsen.

11 §.

1 mom. Framställning om utbekommande av ersättning skall göras skriftligen. Har värdering varom förmåles i 10 § ägt rum, skall vid ansökningen fogas värderingsinstrument med av veterinären åtecknat bevis att honom veterligt förhållande icke förekommit, som föranleder förlust av ersättning enligt 8 § andra stycket epizootilagen, ävensom, då fråga är om ersättning för djur om vars dödande medicinalstyrelsen förordnat, bevis att djuret avlivats. Har värdering icke förekommit, skall framställningen vara åtföljd av räkning, attesterad av vederbörande veterinär, jämte bevis som nyss nämnts. Länsstyrelsen skall, innan beslut om beloppets utanordnande fattas, höra länsveterinären.

2 mom. Veterinär enligt 9 § 7 mom. andra punkten tillkommande ersättning skall utgå jämlikt gällande taxa för veterinärs tjänsteförrättning.

3 mom. Värderingsman som omförmåles i 10 § skall vara berättigad att av allmänna medel uppbära för av honom i hans nämnda egenskap företagen förrättning dels rese- och traktamentsersättning enligt klass II C i allmänna resereglementet, dels ock gottgörelse för sitt besvär med belopp som medicinalstyrelsen bestämmer.

12 §.

Den, som icke åtnöjes med medicinalstyrelsens eller länsstyrelses beslut eller eljest i anledning av bestämmelserna i epizootilagen eller denna kungörelse meddelade föreskrifter, äger att däröver anföra besvär inom den tid och i den ordning, som för överklagande av förvaltande myndighets eller ämbetsverks beslut i allmänhet är stadgat. Överklagat beslut gånge dock i verkställighet utan hinder av förd klagan.

Särskilda bestämmelser.*Mul- och klövsjuka.***13 §.**

1 mom. Veterinär, som vid mottagande av anmälan om sjukdomsfall anser sig hava grundad anledning misstänka att mul- och klövsjuka föreligger, skall ofördröjligen för undersökning avresa till stället för sjukdomsfallet. Tillika skall han omedelbart i enlighet med vad i 3 § 2 mom. första stycket epizootilagen omförmäles förklara stället spärrat, tills närmare undersökning verkställts.

2 mom. Har veterinär vid av honom företagen undersökning funnit grundad anledning till antagande att mul- och klövsjuka föreligger, skall han *dels* omedelbart på skyndsammast möjliga sätt underrätta vederbörande överveterinär eller, om sådan icke finnes förordnad, länsveterinären om sjukdomsfallet ävensom förklara stället, där detsamma inträffat, och ställe, som varit utsatt för smittfarlig beröring, som i 3 § 2 mom. andra stycket epizootilagen avses, spärrat, *dels*, därest från sådant ställe leverans av mjölk närmaste dagarna före undersökningen ägt rum till mejeri, förordna om dettas stängning för företagande av smittrening, *dels ock* i övrigt enligt av medicinalstyrelsen lämnade anvisningar vidtaga eller föreskriva vidtagande av de åtgärder, som kunna vara erforderliga för hindrande av smittas spridande.

14 §.

Överveterinär eller länsveterinär, som mottagit anmälan enligt 13 § eller eljest erhållit kännedom om sjukdomsfall som misstänkes vara mul- och klövsjuka, skall, därest sjukdomen icke är gängse i orten, ofördröjligen avresa till platsen för sjukdomsfallet för fastställande av huruvida sjukdomen föreligger.

Har veterinär som i första stycket sägs konstaterat mul- och klövsjuka eller har han skälig anledning misstänka, att sjukdomen föreligger, skall han omedelbart hos medicinalstyrelsen och vederbörande länsstyrelse göra anmälan om sjukdomsfallet samt hos länsstyrelsen hemställa om smitt- eller misstänktförklaring av stället, där fallet förekommit, samt i övrigt i vad på honom ankommer föranstalta om vidtagande av åtgärder för sjukdomens bekämpande. Anser han sig vid undersökning icke kunna förklara mul- och klövsjuka föreligga men finner han icke heller med säkerhet uteslutet, att sjukdomen är för handen, skall han för undersökning till statens veterinärbakteriologiska anstalt eller av medicinalstyrelsen godkänt veterinärbakteriologiskt laboratorium insända undersökningsmaterial från sjukt eller av sjukdomen dött djur.

15 §.

1 mom. Medicinalstyrelsen skall, då anmälan inkommit om att mul- och klövsjuka utbrutit inom landet, skyndsamt besluta, huruvida för be-

kämpande av sjukdomen nedslaktning av smittad eller för smitta misstänkt kreatursbesättning skall äga rum eller huruvida sjukdomen skall bekämpas genom isolering av sådan besättning. Fattas beslut att sjukdomen skall bekämpas genom nedslaktning, må styrelsen bestämma att besättning, som enligt uppgift från lantbruksstyrelsen äger särskilt stort avelsvärde, icke skall omfattas av beslutet. Om vad medicinalstyrelsen beslutat skall styrelsen på skyndsammast möjliga sätt underrätta chefen för jordbruksdepartementet ävensom vederbörande länsstyrelse, länsveterinär och överveterinär.

2 mom. Det åligger medicinalstyrelsen att årligen före december månads utgång från ledningen för landets offentliga slakthus och andra under offentlig kontroll ställda slakteriinrättningar infordra uppgifter för nästföljande år angående de taxor och övriga villkor, som avses skola tillämpas vid slakt i enlighet med bestämmelserna i 8 §, och att upprätta särskild förteckning över sålunda inkomna uppgifter. Utdrag av uppgifterna skola i början av januari månad varje år tillställas vederbörande länsveterinärer och överveterinärer.

3 mom. Lantbruksstyrelsen skall årligen efter hörande av hushållningssällskapen uppgöra förteckning över de nötkreaturs-, får- och svinbesättningar, vilka styrelsen anser på grund av erkänt stort avelsvärde böra, i fall då för mul- och klövsjukas bekämpande förordnas om nedslaktning av smittade eller för smitta misstänkta besättningar, enligt stadgandet i 1 mom. undantagas från dylik åtgärd. Förteckningen skall så snart ske kan tillställas medicinalstyrelsen.

16 §.

1 mom. Länsstyrelse skall vid fara för utbrott av mul- och klövsjuka inom länet *dels* från vederbörande kommunalnämndsordförande, magistrater och stadsstyrelser infordra uppgift å inom kommunen eller staden bosatta personer, vilka vid utbrott av sjukdomen kunna anses lämpliga att utföra arbete såsom desinfektörer, vaktmanskap, slaktare m. m. ävensom upprätta samt till länsveterinären och vederbörande överveterinärer översända förteckning å sådan personal, *dels ock* infordra och pröva anbud å leverans av smittreningsmedel samt översända förteckning å godkända leverantörer till tjänsteveterinärerna inom länet.

Här angivna åtgärder skola vid fortsatt fara för utbrott av sjukdomen företagas en gång årligen.

2 mom. Förekommer mul- och klövsjuka i närbelägen del av främmande land och antager sjukdomen där stark utbredning, skall länsstyrelsen genom meddelande i länskungörelserna och tidningar inom länet fästa allmänhetens uppmärksamhet på den fara som föreligger för sjukdomens införande till riket ävensom i samband därmed vädja till allmänheten att i möjligaste mån undvika besök i smittat land och beröring med därifrån kommande personer.

3 mom. Så snart anmälan som i 14 § avses inkommit, åligger det länsstyrelse att utfärda smitt- eller misstänktförklaring samt vidtaga på styrelsen i övrigt ankommande åtgärder för bekämpande av ifrågavarande sjukdom. Förekommer sjukdomen icke tidigare inom landet, skall länsstyrelsen, innan smitt- eller misstänktförklaring sker, inhämta medicinalstyrelsens medgivande till förklaringens utfärdande.

17 §.

1 mom. Å ställe som förklarats misstänkt för mul- och klövsjuka skall vederbörande tjänsteveterinär efter förordnande av länsstyrelsen företaga förnyad undersökning av hälsotillståndet inom där befintlig besättning så ofta överveterinären eller, om sådan icke förordnats, länsveterinären anser erforderligt.

2 mom. Nedslaktning och nedgrävning eller annat oskadliggörande av djur skall, såvida icke medicinalstyrelsen annorlunda förordnat, övervakas, i fråga om nedslaktning å offentligt slakthus eller under offentlig kontroll ställd enskild slakteriinrättning, av vederbörande besiktningsveterinär, och i fråga om nedslaktning i annat fall eller oskadliggörande av djur, av veterinär som länsstyrelsen därtill förordnar.

18 §.

Slutlig smittrening å ställe varest mul- och klövsjuka förekommit skall utföras under uppsikt av därtill av länsstyrelsen förordnad veterinär eller av utav länsstyrelsen godkänd och vederbörande tjänsteveterinär underställd desinfektör. Arbetet skall utföras med noggrant aktgivande på utfärdade föreskrifter. Efter smittreningens avslutande skall slutbesiktning verkställas av vederbörande överveterinär.

19 §.

Har beslut fattats att mul- och klövsjuka skall bekämpas genom isole-ring av smittad eller för smitta misstänkt besättning, skall vad i 17 § 1 mom. stadgas icke vidare tillämpas. För sådant fall skola de i 20—23 §§ upptagna särskilda bestämmelser lända till efterrättelse.

20 §.

1 mom. Medicinalstyrelsen må i den utsträckning styrelsen finner lämpligt besluta, att inom område, varest mul- och klövsjuka skall bekämpas på sätt i 19 § sägs, överveterinärs åligganden skola utföras av vederbörande tjänsteveterinär, och skall styrelsen i samband därmed äga besluta angående den omfattning, vari bestämmelserna i 13 och 14 §§ fortfarande skola vinna tillämpning.

2 mom. Medicinalstyrelsen må, om så finnes erforderligt, inom område, som i första momentet avses, förordna veterinärkandidat att såsom extra tjänsteveterinär biträda tjänsteveterinär.

21 §.

1 mom. Ägare av kreatursbesättning, som smittats av mul- och klövsjuka, är, då sjukdomen skall bekämpas genom isolering, skyldig att på egen bekostnad ställa besättningen under veterinärvård och till länsstyrelsen anmäla vilken veterinär han lämnat sådant uppdrag. Veterinären skall omedelbart verkställa smittöverföring till samtliga klövbärande djur i besättningen, och åligger det djurägaren att med uppmärksamhet följa resultatet av smittöverföringen och lämna veterinären upplysning därom.

2 mom. Utan avseende på vilken veterinär djurägare lämnat uppdrag som i 1 mom. första punkten avses, skall det ankomma på vederbörande tjänsteveterinär att under den tid stället är smittförklarat övervaka efterlevnaden av gällande isoleringsföreskrifter.

22 §.

Hava å smittförklarat ställe, varest mul- och klövsjuka bekämpas genom isolering, samtliga klövbärande djur, som angripits av sjukdomen, fullständigt tillfrisknat, åligger det djurägaren att inom av medicinalstyrelsen bestämd tid sedan det sist insjuknade djuret tillfrisknat tillkalla veterinär för undersökning, huruvida slutlig smittrening må kunna verkställas. Kan sådan enligt av medicinalstyrelsen meddelade föreskrifter företagas, skall veterinären enligt fastställt formulär därom avgiva intyg i två exemplar, av vilket det ena skall tillställas djurägaren och det andra skall av veterinären ofördröjligen översändas till länsstyrelsen.

För förrättning och intyg som i föregående stycke omförmäles skall djurägaren till veterinären utgiva gottgörelse.

23 §.

Vill någon, där så är medgivet, från ställe, vilket varit smittförklarat och där sjukdomen bekämpats genom isolering, förrän ett år förflutit efter det smittförklaring hävts, för annat ändamål än omedelbar nedslaktning bortföra klövbärande djur, som under tiden för smittförklaringen befunnit sig å stället, vare skyldig tillse att djurets klövar omedelbart före bortförandet omsorgsfullt beskåras och behandlas med av medicinalstyrelsen föreskrivet medel.

Mottager någon djur som här avses med vetskap om att behandling som nyss sagts underlåtits, skall han omedelbart före djurets inställande bland andra klövbärande djur, låta detsamma undergå sådan behandling.

Boskapspest och elakartad lungsjuka.

24 §.

Med avseende å bekämpandet av boskapspest och elakartad lungsjuka skall i tillämpliga delar gälla vad beträffande bekämpandet av mul- och

klövsjuka föreskrives med undantag av bestämmelserna i 21 § 1 mom. andra punkten och 23 § samt under iakttagande

beträffande *boskapspest*, att beslut om nedslaktning endast bör avse idisslande djur samt att medicinalstyrelsen må, då boskapspest utbrutit, påbjuda, att varje inom av styrelsen bestämt avstånd från smittat ställe inom kreatursbesättning inträffat fall av invärtes sjukdom hos idisslande djur omedelbart skall av besättningens ägare anmälas hos närmast boende veterinär, samt

beträffande *elakartad lungsjuka*, att beslut om nedslaktning endast bör avse nötkreatur och getter, att sådana djur å ställe, som förklarats misstänkt för smitta eller spärrat, skall av tjänsteveterinär efter länsstyrelsens förordnande minst två gånger i månaden under den tid stället är misstänktförklarat eller spärrat underkastas klinisk undersökning samt att obduktion skall verkställas å döda eller slaktade djur från ställe, som nyss nämnts, i den utsträckning medicinalstyrelsen finner erforderligt.

Svinpest.

25 §.

Med avseende å bekämpande av svinpest skall i tillämpliga delar, i den mån här nedan icke annorledes stadgas, gälla vad beträffande mul- och klövsjuka föreskrives i 13—16 §§ samt 19, 20 och 22 §§.

26 §.

Svinpest må icke av veterinär förklaras vara för handen, med mindre sjukdomens diagnos fastställts vid undersökning å statens veterinärbakteriologiska anstalt eller av medicinalstyrelsen godkänt veterinärbakteriologiskt laboratorium.

Veterinär, som har anledning misstänka förekomst av svinpest, skall till anstalt eller laboratorium som i första stycket sägs insända jämte utförlig sjukdomsbeskrivning material från dött eller slaktat för sjukdomen misstänkt djur.

27 §.

1 mom. Har ställe förklarats smittat av svinpest, skall länsstyrelsen förordna tjänsteveterinär att utöva tillsyn över svinbesättningen å stället. För sådant ändamål må veterinären bemyndigas att till stället företaga tjänsteresa högst en gång i veckan under den första månaden efter smittförklaringen och därefter, så framt icke omständigheterna i särskilt fall påkalla tätare besök, högst två gånger i månaden.

2 mom. Har ställe förklarats misstänkt för svinpest, skall länsstyrelsen förordna tjänsteveterinär att, intill dess visshet vunnits i fråga om sjukdomens förekomst, vid förnyat sjukdoms- eller dödsfall inom svinbesättningen å stället företaga erforderlig undersökning eller obduktion ävensom att vid misstanke om svinpest insända nytt undersökningsmaterial till anstalt eller laboratorium som i 26 § sägs.

28 §.

1 mom. Länsstyrelse må, därest ett flertal fall av svinpest under kortare tidrymd inträffat inom länet, om så prövas erforderligt för bekämpande av sjukdomen, efter medicinalstyrelsens hörande, förbjuda utförelse av levande svin från länet.

2 mom. Finnes anledning antaga att genom användande av köksavfall (s. k. svinmat) eller slaktavfall eller dylikt för utfodring av svin kan befaras utbrott eller spridning av svinpest, må länsstyrelse, i den utsträckning så prövas erforderligt, föreskriva, att sådant avfall skall fullständigt genomkocas, innan det användes till utfodring.

Rots.

29 §.

1 mom. Veterinär, som har grundad anledning misstänka att häst lider av rots, skall omedelbart företaga tjänsteresa för undersökning av såväl det sjuka djuret som även, efter länsstyrelsens förordnande, övriga hästar å det ställe där det sjuka djuret finnes.

Rots må icke av veterinär förklaras vara för handen, med mindre diagnosen fastställts genom undersökning i enlighet med av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter.

2 mom. Har vid undersökning, som omförmäles i 1 mom., icke med bestämdhet kunnat konstateras att för rots misstänkt häst är angripen av sjukdomen, men föreligga sannolika skäl att så är fallet, skall, därest hästens ägare icke medgiver att densamma omedelbart dödas, länsstyrelsen efter hemställan av veterinären utfärda misstänktförklaring, och skall hästen inom tid och på sätt medicinalstyrelsen bestämmer underkastas förnyad undersökning. Giver denna positivt resultat, förfares i enlighet med bestämmelserna i 3 mom. Lämnar undersökningen icke positivt resultat men finnes alltjämt misstanke att rots föreligger, skall veterinären underställa medicinalstyrelsen frågan hur med hästen skall förfaras. Föreskriver medicinalstyrelsen att blodprov skall tagas vid undersökning som i detta moment avses, skall djurägaren gälda kostnaden för provets tagande.

3 mom. Har undersökning, som avses i 1 mom., givit vid handen, att sjukdomen förefinnes, åligger det veterinären att skyndsamt underrätta länsstyrelsen, som skall utfärda smittförklaring. Veterinären skall ock underrätta medicinalstyrelsen, som har att skyndsamt fatta beslut huruvida av sjukdomen angripet djur skall dödas.

4 mom. Har av rots angipen eller för sådan sjukdom misstänkt häst varit i beröring med frisk häst från annat ställe, skall sistnämnda häst å tid efter beröringen, som medicinalstyrelsen bestämmer, underkastas undersökning varom förmäles i 1 mom., och skall i avbidan på resultatet av

undersökningen på hemställen av vederbörande veterinär stället där hästen finnes förklaras misstänkt för smitta.

5 mom. Kropp efter häst, som dödats på grund av rots eller misstanke om förekomsten av sjukdomen, skall obduceras. Efter obduktionen skola i enlighet med av medicinalstyrelsen meddelade föreskrifter sjukligt förändrade delar av djuret jämte obduktionsprotokollet för undersökning insändas till statens veterinärbakteriologiska anstalt eller av medicinalstyrelsen godkänt veterinärbakteriologiskt laboratorium.

Vattuskräck.

30 §.

1 mom. Finner veterinär att djur angripits av vattuskräck, skall han omedelbart tillse att djuret dödas samt om sjukdomsfallet underrätta länsstyrelsen, som det åligger att utfärda smittförklaring.

Inom område, som förklarats smittat av vattuskräck, skola enligt medicinalstyrelsens bestämmande djur med symptom på sjukdomen samt djur, som bitits av djur, angripet av sjukdomen, ofördröjligen dödas.

Inom området befintliga hundar skola, därest de icke hållas instängda eller bundna, vara försedda med munkorg och ledas i band, dock må länsstyrelse meddela undantag från denna bestämmelse beträffande polishundar, då de användas i tjänsten. Alla kattor inom området skola dödas.

Iakttagas ej föreskrifterna i nästföregående stycke, är en var berättigad att döda utelöpande hund och katt. Där så anses behöfligt, må länsstyrelse kunna förordna om anställande av jakt å kringlöpande hundar och kattor ävensom å vilda djur, därest sjukdomen skulle uppträda bland sådana.

Det åligger länsstyrelse att, därest vattuskräck förekommer inom länet, därom underrätta länsstyrelserna i angränsande län.

2 mom. Finner i annat fall än i 1 mom. sägs veterinär skäl misstänka, att djur är angripet av vattuskräck, skall han, om ägaren icke tillåter djurets dödande, förordna att djuret omedelbart fullständigt isoleras samt tillika skyndsamt om sjukdomsfallet underrätta länsstyrelsen, som har att utfärda misstänktförklaring. Har för vattuskräck misstänkt djur bitit annat djur, skall det senare djuret jämväl anses misstänkt för att vara angripet av sjukdomen. Är djur, som misstänkes för att lida av vattuskräck, utelöpande och kan detsamma icke infångas, skall det om möjligt dödas. Har människa blivit biten av ett för vattuskräck misstänkt djur, bör djuret dock icke dödas, förrän visshet vunnits huruvida vattuskräck föreligger.

3 mom. Länsstyrelse må, därest vattuskräck yppas inom ett närliggande land eller län, påbjuda att inom till det landet eller länet angränsande områden hundar skola vara bundna eller försedda med munkorg samt kattor skola dödas.

Koppor hos får.

31 §.

1 mom. Har veterinär konstaterat koppor hos får och förekommer sjukdomen icke tidigare inom landet, skall han telegrafiskt underrätta medicinalstyrelsen. Medicinalstyrelsen må till säkerställande av diagnosen, om så prövas erforderligt, förordna om ytterligare undersökning. Det åligger veterinären att enligt medicinalstyrelsens beslut göra anmälan om inträffat sjukdomsfall till länsstyrelsen, som har att utfärda smittförklaring.

Förekommer sjukdomen tidigare i landet, skall veterinären omedelbart hos länsstyrelsen anmäla fallet och skall länsstyrelsen utfärda smittförklaring.

2 mom. Anser sig veterinär hava anledning misstänka koppor hos får, skall vad i 1 mom. stadgas äga motsvarande tillämpning, därvid bestämmelserna om utfärdande av smittförklaring i stället skola hava avseende å misstänktförklaring.

3 mom. Länsstyrelsen skall i samband med utfärdande av smittförklaring förordna vederbörande tjänsteveterinär att en gång i veckan så länge sjukdomen varar undersöka den smittade fårhjorden. Till förkortande av sjukdomens varaktighet skall veterinären snarast möjligt verkställa smittöverföring å samtliga till fårhjorden hörande djur.

4 mom. Anses smittad fårhjord innebära särskild fara för sjukdomens spridning, äger medicinalstyrelsen på hemställan av tjänsteveterinären förordna om fårhjordens nedslaktning.

Mjältbrand och frasbrand.

32 §.

Har veterinär konstaterat mjältbrand hos husdjur eller frasbrand hos idisslande djur, skall han telegrafiskt underrätta länsstyrelsen. Sådan sjukdom må icke av veterinär förklaras vara för handen, med mindre diagnosen fastställts genom undersökning i enlighet med av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifter. Kan veterinär icke själv företaga sådan undersökning, skall han för undersökning insända erforderligt prov till statens veterinärbakteriologiska anstalt eller av medicinalstyrelsen godkänt veterinärbakteriologiskt laboratorium.

Har länsstyrelse erhållit meddelande om fall av sjukdom som i första stycket sägs, skall styrelsen förordna vederbörande tjänsteveterinär att företaga erforderliga tjänsteresor. Har under en tid av två veckor å samma ställe mer än ett fall av sådan sjukdom inträffat eller har i mjältbrand insjuknat djur slaktats och kroppen styckats, skall länsstyrelsen utfärda smittförklaring.

Skabb hos får och häst.

33 §.

1 mom. Har veterinär, antingen själv i enlighet med av medicinalstyrelsen föreskriven undersökningsmetod eller efter att hava låtit å statens veterinärbakteriologiska anstalt eller av medicinalstyrelsen godkänt veterinärbakteriologiskt laboratorium verkställa erforderlig undersökning, konstaterat skabb hos får eller häst, skall han skyndsamt underätta länsstyrelsen, som har att utfärda smittförklaring.

2 mom. Kan genom verkställd undersökning icke med visshet avgöras huruvida sjukdomen är för handen, men föreligger misstanke därom, skall länsstyrelsen på hemställan av veterinären utfärda misstänktförklaring samt förordna vederbörande tjänsteveterinär att fyra gånger med omkring två veckors mellanrum verkställa av medicinalstyrelsen föreskriven undersökning av de sjuka djuren.

3 mom. Har friskt djur haft beröring med djur, redskap eller dylikt från ställe där skabb konstaterats, skall det ställe där förstnämnda djur finnes förklaras spärrat i enlighet med bestämmelserna i 3 § 2 mom. andra stycket epizootilagen.

4 mom. Djur angripet av skabb skall på ägarens bekostnad underkastas behandling enligt av medicinalstyrelsen givna föreskrifter under de båda första veckorna efter sjukdomens konstaterande minst en gång i veckan och därefter minst en gång varannan vecka, intill dess sjukdomen upphört.

Djurägare skall vara berättigad att kostnadsfritt disponera erforderliga, statsverket tillhöriga specialapparater för behandling av hästar angripna av skabb.

Hönspest och hönskolera.

34 §.

Har veterinär efter undersökning företagen i enlighet med av medicinalstyrelsen lämnade föreskrifter konstaterat förekomst av hönspest eller hönskolera, skall han ofördröjligen underrätta länsstyrelsen, och skall länsstyrelsen utfärda smittförklaring. Misstänker veterinär förekomsten av hönspest eller hönskolera, skall han i enlighet med bestämmelserna i 3 § 2 mom. första stycket epizootilagen förklara stället, där sjukdomen misstänkes förekomma, spärrat samt underrätta länsstyrelsen, som har att utfärda misstänktförklaring.

Smittsam kastning hos häst.

35 §.

Har veterinär efter undersökning företagen i enlighet med av medicinalstyrelsen lämnade föreskrifter konstaterat smittsam kastning hos

häst, skall han ofördröjligen underrätta länsstyrelsen och länsveterinären. Länsstyrelsen skall efter att hava erhållit sådan underrättelse förordna vederbörande tjänsteveterinär att i och för utrönande av sjukdomens utbredning i erforderlig utsträckning verkställa undersökning av hästar å det ställe där sjukdomen konstaterats. Har beskillare använts för betäckning av sto som är angripet av sjukdomen, skall länsstyrelsen förordna vederbörande tjänsteveterinär att undersöka beskillaren samt efter länsveterinärens hörande bestämma om ytterligare undersökningar, som finnas erforderliga för utrönande av hurvida smitta spridits genom beskillaren. Har å ett och samma ställe under ett år förekommit mer än ett fall av smittsam kastning, må länsstyrelsen efter framställning av veterinär och efter länsveterinärens hörande utfärda smittförklaring.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1936.